

rum, Dietericus in *Annotat. Bibl. Spenserus de LL. Ebraeorum Ritualibus*, & plures alii recentes scriptores passim obvi.

SECTIO VI.

De altiorum, quæ dicuntur, Facultatum Studiis.

CAP. I.

De Præparatione ad Studium Medicum.

§. 1.

Penitiorum Physicæ & Matheseos cognitionem, ad studium hocce feliciter excolendum & absolvendum, requiri, ex iis, quæ supra de illis disciplinis disseruimus, constare potest.

§. 2.

Deinde cum principes medicorum Hippocrates & Galenus Græce scripserint, & vocabula artis medicæ, quibus vel morbos, vel medicamenta, vel res etiam unde illa præparantur, designari solent, pleraque Græcæ sint originis; ad-

adparet, Medicinæ cultores Græcæ
lingvæ peritia carere haut posse. v.
*Joach. Camerarii commentar. Græc. de
Partibus hum. corp.*

S. 3.

De ipso autem studio Medicinæ be-
ne instituendo, artis hujus periti do-
ctores consulendi sunt. *Johannes
Heurnius*, vir doctissimus, eruditam de
eo dissertationem edidit; in qua primo
docet, quibus præceptoribus utendum
ad medicinam, & quibus auctoribus in-
cumbendum: secundo, ostendit, quæ
ratione cum certa utilitate dicti jam au-
ctores sint legendi. Cum vero post
Heurnii obitum, multa in hac arte, per
curiosos naturæ indagatores, multa-
que experientia instructos medicos, hoc
in primis seculo, fuerint detecta, om-
nino recentes hic doctores consuli
interest. Interim laudata modo *dissertatio
Heurnii, de studio Medicinæ bene in-
stituendo*, heic legi meretur, in duas se-
ctiones divisa.

L. 3

I. Qvi-

I.

Quibus præceptoribus utendum ad medicinam, & quibus auctoribus incumbendum.

VT recte formentur studia, doctum contubernium plurimum valet: optimiqve viri illud Reipublicæ debent, ut sua consuetudine juvenum animos recte ad artes effingant. Propterea Hercules præclaris splendens virtutibus (χαλκικῆ ἐδῆ) ob animi fortitudinem dicitur) diligentiam in educatione Hyle summam adhibuit: qui tamen patre Theodamante paupere, δευτέρω natus fertur, Plato, Aristoteles & Plutarchus sæpe accinunt: Ἐδλῶν μὲν γὰρ ἀπὲρ ἀλλὰ μαθήσεαι, ἢν δὲ κακοῖσι ζυμμιγῆς, ἀπολεῖς καὶ τὸν εὐόντα νόον. A bonis quidem bona disces; si vero malis conversare, pristinam quoque mentem perdes. Præceptores non ad scriptitia quaedam benevolentia, sed ex unguibus ament disci-

discipulos: & ut coloni sapes arbusculis circumponunt, ita præceptores curam habent, ut rectissima eruditionis germina pullulent. Hos juvenes sepe accedant; nam sodalitium ad benevolentiam & amorem excitat. Peleus Achilli Phœnicem junxerat, ut & dicendi & agendi ductor foret atque magister, ut canit Homerus. Horum imitatione præceptores eligatis medicina peritos, & benevolos, ac tales, qui ad amicitiam proni sunt, & ante omnia doctos: nam difficilis hæc ars. Ita Apollo (ut cecinit Pindarus) voluit a Chirone singulari doctrina splendente filium suum Æsculapium doceri, ubi ait:

Καὶ ῥά μιν Μάγνητι Φέγων
Πόρην Κεντάυρου, διδάξαι
Πολυπήμονας ἀν-
θρώποισιν ἰατρὰν νόσους.

Illum Magnésio adducens commisit Centauro, ad docendum multinocuos hominibus sanare morbos. Cum electi fuerint, eos sequere; ac citra pertinaciam

ciam, concertationes cum illis moveto, ut tuis rationibus in re dubia, cum illorum iudiciis collatis, quantum a vero absis intelligas, & memoriae altius hoc modo rem immittas. Hinc veteres Palladem, non sine opera operosi Dei Vulcani (cujus etiam organa αὐτόματῶν in opus) ex cerebro Jovis armatam prodisse fingunt: oculis torve unum in scopum collimantem; quod concertatione artes optime insculpantur ac retineantur. Non moveant graves quaestiones, antequam totam medicinae formam animo complexi fuerint: alioquin hippocentavros proferent, ac inaniter ut implumes ciconiae subsultantes, alas vibrabunt: legant & relegant primum medicinae auctores: cedant libenter rationibus: non solum enim vincere, sed etiam vinci scire pulchrum eis, in quibus victoria detrimentum adfert. Vincti non vis? pulcherrimum est inter differendum a nulla vincti pertinacia aut iracundia. Domi libris opus est, non ut illos possideas, sed ut exercitatio & usus

in illis sit. Sed quibus? Quemadmodum
 ζωγραφῶν, cum imaginem ab imagine
 pingunt, identidem exemplaria spectan-
 tes, illorum characteres ad suum Φιλο-
 τέχνημα transferre student; sic, qui se stu-
 det omnibus doctrinæ partibus excolere,
 conari debet, ut quasi ad simulacra eru-
 ditionis (hominum doctissimorum scripta
 dico) suum studium convertat, & quod
 in illis præclarum est, proprium sibi red-
 dat per imitationem. Quapropter in
 medicina, non usque deque cuncti aucto-
 res sunt eligendi, sed probatissimi, & qui
 ætatis seculorum ætatibus interire non
 potuere. Nullus pictor non malit Ap-
 pellis, aut Parrhasii Zeuxisve vel Leu-
 cippi exemplar, quam quid hujus ævi
 ἀγὰρ αἰοῦσαι εἰς ἔτερον ἔτερον γλυ-
 κερῶτεραι εἰς αἰδέων. Est enim tem-
 pus probatæ doctrinæ index; cuncto-
 rum quæ vana nec magni sunt momenti,
 vastator. Plurimi hoc ævo magna aucto-
 ritate scribunt; verum tempus iudicium
 feret, num quid perpetuitate dignum ge-

rant: profecto inter mille scriptores vix unus seculum agnoscit. Sint itaque vestri auctores doctorum manibus triti, & eorum applausu probati: ni enim probi fuissent, jam diu manibus excussi contabuissent. Veteres sane dexterius de rebus judicarunt; quam nos ἀπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου extrema fex & amurca mundi, ut a Platone in Philæbo dicitur. Verum dixit Basilius τῶν ἀρχαιοτάτη διαφύρου ἀιδέστων, quod vetustate excellit, honore majori dignum est. Si enim neotericis quis stare vellet, cum infiniti fere sint, & cuncti ex Hippocrate & Galeno hauriant, illud incommode illi eveniet, quod gregarii illi infinitum tempus postulant, cum interim duos hos brevi tempore perlegere possit. Cumque vetustatem illam ceteri non trahant cinctam auctoritate, eo loco semper stabit hinc hausta doctrina, unde facile dimoveri possit. Longa temporum series plurimos celebres Græcos: quosdam Latinos, nonnullos

los Arabes. Græci medicinam pepere-
 runt, diviteque suppellectile locupleta-
 runt, ac splendido ornatu nostræ artis
 famam toto terrarum orbe fuderunt.
 Quare nusquam minus violatam hanc
 reperiemus, quam apud suos parentes:
 hic patrima & matrima. Hanc ita-
 que ex materno gremio pudicam vir-
 ginem vobis proferet divinus senex Hip-
 pocrates, & ejus enarrator. Galenus:
 Hippocrates verus medendi dictator ha-
 bitus semper, hujus scripta tanquam ora-
 cula, & non humane lingvæ verba, tota
 amplectitur antiquitas, tanquam ducem
 & auctorem omnium disciplinarum,
 qui, ut ait Celsus, vir fuit arte & facun-
 dia clarus: quique, ut scribit Macrobi-
 us, tam fallere, quam falli nescit. In
 hoc, verborum pressa proprietates sen-
 tentiarum concisa subtilitas, sermonis
 veneranda antiquitas, artificii com-
 mendabilis dignitas: in cujus, scri-
 ptis nihil superfluum, otiosum ni-
 hil; sed arguta brevitate rotunda o-

L. 6 mnia,

mnia, & significantia. Ita ut ubertas
 & amplitudo rerum verborum nume-
 rum longe vincat, Hac genuina &
 propria sunt Hippocrati, cuius tanta
 fuit benignitas, ut nihil sciverit quod
 nos nescire voluerit: tanta autem sol-
 lertia & sapientia, ut nemo post eum
 sciverit, quod ipse ignoraverit. In eo
 enim, cuncta medicine semina animad-
 vertas; quæ tamen in facienda medici-
 na melius, quam ex commentariis ad eum
 scriptis animadvertes. Hujus enarra-
 tor fidissimus est Galenus; qui scribitur
 a quibusdam vixisse annos centum &
 quadraginta. Hic cunctis Philosophis
 & Philologis utilis. Loquitur ubique
 puro, eleganti, simplici, & nunquam
 affectato sermone, non sine magna vo-
 cum & sententiarum suppellectile: adeo,
 ut nulla satietate lectorem offendat;
 sed ubique progrediendi cupidum rhe-
 torico artificio demulceat, homo ad elo-
 quentiam factus. In hoc præcepta
 quæ-

quædam philosophica rara & eximia,
 magisque illustria, quam apud ullum al-
 lum scriptorem invenias. Nihil obtru-
 dit lectori, quod non firmis rationibus
 demonstrat, ac ejus contrarium refutet.
 Quin moralia habet perpulchra, affecti-
 bus moderandis. Ambitionem & ava-
 ritiam præcipue insectatur, & de qualibet re docte & eleganter differit. Nul-
 lis non ad ingenii cultum ejus lectio utilis.
 Sunt alii, minoris gentis, &retæus, Aëtius;
 Paulus Trallianus, Oribasius, Cassius;
 Dioscorides de materia medica, & ejus
 Europista, & ex recentioribus Actuarius,
 Damascenus, Theophilus de urinis,
 Philaretus de pulsibus, Simeon Sethi,
 Nonus. Animi causa inspicias etiam
 interdum Geoponicos, & Hippiatros.
 Geoponica scripsit Dionysius Cassius Græ-
 ce; Latine vero Cato, Columella, Palla-
 dius, Constantinus. Sextus scripsit
 medicinas ex animalibus. Latinos in-
 ter medicos primus est Cornelius Cel-
 sus; sed prudenter legendus; nam in

multis Asclepiadem methodicum sectatur, ut fatetur ipse. Hujus cote stylum subigemus, & pluris latinitatem ejus, quam medicinam faciemus. Plinius etiam perlustrandus, qui Græciam & Latium uno volumine conclusit. Accedat his Scribonius Largus, & Serenus, & Cælius Aurelianus. Sed hic cum magno judicio legendus: nam is scripta Sorani Ephesii Latina facit, qui methodica secta addictus fuit. Marcellus Empiricus politæ dictæ onis scriptor etiam inspicatur. Et inter hos Theodorus Priscianus, cujus scripta Quinti Horatiani titulo circumferuntur. Scripsit ad Timotheum fratrem Phanomenon euporiston librum unum, cum Logico ejus, & Gyneciis. Apparet eum methodica sectæ studiosum fuisse. Extant etiam scripta de acutis & Chronicis, & de occultis physicis remediis. His adde Constantinum Aphrum. Inter Arabas præcipui sunt Avicenna, Rhazes,

Rhazes, Auerrhoës, Auencoas, Mesue, Serapio, & Alfabaravius. Qui deletantur fusa & polydada varietate remedium, Avicennam amplectantur: cuncta enim hujus ævi remedia ex eo manant. At Razes utilis illis, qui efficacem & contractam medicinam amant. Hic centum annos medicinam fecit. Hunc Vesalius paraphrasi eleganter decoravit. Hi utiles sunt, ex quibus excerptas remedia quedam Græcis olim ignota: nam scribendi illorum ratio, cum sine demonstratione fluctuet, a doctis improbatur. Quare his non inherendum. Unum ex hujus temporis scriptoribus his addo doctissimum Fernelium: qui Arabum ductum non sine Græcorum demonstrationibus secutus fuit. Ejus lectionem laudo, modo cum jam dictis auctoribus conferatur, locaque annotentur, ex quibus suos rivulos traxerit: optima enim ex cunctis selegit, sed stare ejus auctoritati non potis est, nisi ubi firma demonstratio

ne sua stabilivit. Quare in antiquos suos fontes si refundi possit, sane limpidissimam firmamque scientiam pareret. Sed totus eo abduci nequit, ut qui sponte interdum declinat & abit. Quid tunc agas? licet dirimet antiquorum demonstratio, collata cum hujus rationibus, & usus: hæc si vicerint, excutiantur nova tanquam amentatae haste: sin Fernelius quid melius, retineatur, & gratia illi adscribantur, ut qui pomeria medica auxerit. Sed gravis hic est auctor, nec in primo medicinae limine ponendus: sed a Galeno hoc potius utendum. Qui tamen compendiosam medicinam nimium amat, hunc legat cum iudicio: is enim, ut verum fatear, Græcam & Barbaram medicinam fere uno in volumine conclusit, & propriis locis philosophiam medicinae intulit: ut non sit necesse aliam physicam usibus medicis querere, cum ex latissimo naturæ ambitu sæcunde medicum campum rigarit. Hos sequuntur myriades
pra-

pragmaticorum intermediorum, & nuper natorum: qui volumina per singula hominis membra digesta fabricarunt, mira remedium varietate. Inter hos medios, maxime excellit Arculanus, qui Razis nonum ad Almansorem, & Avicenna ad librum de febribus commentatus est. In hoc remedia certa & efficacia. Aliis placet Gradius, qui pro Nicolai breviario est. Quidam consiliam alunt (& non sine ratione) qvalia Montagnana tunc edidit. Gattinaria nonnullis arridet; nam placida & usitata remedia suggerit. Nonnulli Varignanam consulunt, quod euporista & usu comperta pharmaca adferat. Sunt qui Gvainerium ceteris his præferant. Quidam se addicunt Savanarola, quo adstantibus mulierculis satisfaciant. Sed nulli se mancipare præstat; verum quosdam ex his inspicere, cum inter medica versamur opera. Et qui unum pragmaticum perlustravit, aut mille, imo omnes legerit,

nam

nam unam tantum aut alteram indicationem medendi prosequuntur cuncti, ductam ac evocatam a causa morbifica, & parte afflicta: ceteras susque deque habere videntur. Sine ceteris tamen indicationibus curatio rite non absolvitur: nam nullus morbus omnium est idem; nec ullum remedii genus eandem vim habet in omnibus. Diversa enim sunt morborum idea: & iidem modo dextri, modo sinistri iudicii; concoctu ac excretu difficiles, aut faciles. Et quantum in hominibus temperierum discrimen! quam varia partium temperies! modo prostrate jacent in eodem morbo vires, & aër aut flagrante Sole torretur, vel algore riget: quin atatis vis quid non remedii evertit aut perfert? omitto jam consuetudinem, peculiarem cujusque naturam, sexus discrimen, vitæ genus in quo ager enutritus, morborum. Quare ut in tanto fluctuum ac scriptorum remediorum Oceano portum facili cursu collimarent medici, quæ medi-

medicamenta prolixè profuderant pragmatîci in tam numerosa morborum turba, in unam methodum ad praxin rede-
gi; ut inde, accedente methodo meden-
di vera, uno veluti intuitu, maximare-
mediorum varietas, per cunctos morbos
complecti possit, & cuique propria ex
his pomæriis methodo decerpere ut li-
ceat.

II.

Qua ratione cum certa uti-
litate dicti jam auctores sint
legendi,

Non satis fuerit compertum habere,
quinam legendi sint, sed etiam quo
modo non citra utilitatem in iis versan-
dum sit, explorandum. In omnium au-
ctorum lectione semper hæreat animo,
quod apud Platonem dicitur ἀρετὴ ἀ-
δέσποτον: ut nos hoc ad ἀληθείαν.
Moneo itaque, ut ab eorum scriptis absti-
neatis, qui ab antiquorum sententia te-
mere

mere abeunt. Plato in Epinomide ple-
 bejos quosdam Deos cum referret, ἀνο-
 γιδας hos appellabat, nescio an eo no-
 mine quid aptius adaptari his inno-
 vatoribus possit. Utinam ea mente
 omnes scriberemus jam, quia olim Hip-
 pocrates, & post eum Galenus! studio
 nimirum juvandi. Nunc neque hoc
 facimus plerique; & bene a veteribus
 etiam excogitata & scripta demoliri, ac
 rebus claris tenebras affundere conamur;
 receptissimorumque auctorum auctori-
 tatem elevamus, ut reponamus no-
 stram, dubiam ac titubantem pro exi-
 stimatissima. Si quis reclamet, illico
 nos inter nos (qui conspire contra ex-
 ternos debeamus) domesticum bellum
 depugnemus: ac χαλεποὶ πόλεμοι
 ἀδελφῶν, funesta bella fraterna. No-
 vus medicinae mysta in primis perlegat
 Institutiones medicinae. Illae enim
 ideam quandam totius medicinae animo
 immittent: & ex illis ordinem toti-
 us studii medici, & subtegmen firmum,
 cui

cui intexi omnium auctorum scripta pos-
sunt, perspiciet. Sunt enim Institutio-
nes medicæ nihil aliud, quam ex omni-
um scriptorum medicorum deliciis ac
medullis condita placenta: aut, ut me-
lius dicam, ex electissimis quibusque flos-
culis compositum mellificium. In lecti-
one auctorum cura adsit, ut eorum per-
cipiatur sententia: dein, ut retinea-
tur. Percipietur sententia auctoris, si
perspectus fuerit ejus dicendi modus,
& peculiare significantesque ejus dictio-
nes si intellexeris. Maxime in Hippo-
cratis lectione ad hæc collineandum. Ut
enim ἀναδουμένῃν illam nemo perficere
potuit, & oblitos in ea colores ali-
quot deteriore purpurisso reconcinna-
runt; ita nullus eo acumine scribendi
medicinam ab Hippocrate productam
absolvere potuit. Est sane is, inter ho-
mines, maximus medicinæ auctor: in
quo sparsa medicina totius semina anim-
advertas. Sed ex succo solo excerpta
hæc non germinant, vel tenuissime ena-
scun-

cuntur, aut non in frugem surgunt: animi sensa sua divina ob concisam brevitatem latitant, ni verba ejus significantia & dicendi modus fuerit cognitus. Quare (quia hic immoriendum) Lexica comparanda erunt Erotiani & Galeni, Julii Pollucis, Ruffi Ephesii, Suida, Hesychii, Gorraei; sed ante omnia Oeconomia Hippocratis Anutii Foëssii. Auctorem quem evolvis, intenta mentis acie, non raptim (ne quid fugiat) perleges. Si salebris difficilibus impliceris, ne hareas, enarratores aut preceptores consule. Si nec explicent hi, notandus locus, & pergendum, dum tempus & lectio emolliant hanc difficultatem. Nec turpe quaedam ignorare. Aut si mora impatiens fueris, ad aliorum auctorum judicia haec examina. Si idem cuncti, ratum sit: sin abeant in diversum, vide num in gratiam redire possint: vel illi qui potissima ratione utitur, subscribe. Indices loca auctorum dicent. Commentariographos prolixos fugite;

fugite; discendi enim libidinem exstinguunt: sed ubi involvimur difficultatum salebris, id solum agendum, ne nimis ingenium fatigetur, & tandem expugnetur. Galeno maxime utemur pro Hippocratis enarratore, quo illerecte intelligatur, utque memoriam exerceamus cum fecunda quadam utilitate: nam rerum, quæ discuntur per causas, demonstratio apud eum luxuriat: quibus ad eruditionem nullus felicior campus aperiri potest, nam scire, est per causas cognoscere. His opibus illi fraudantur, qui apotelesmata solum amplectuntur: tenues semper eruditione, præinopia rerum ac argumentorum. Sed hæc omnia frustra, ni Musarum matri memoriæ, tanquam penuariæ cellæ doctrinarum, inserantur. Sæpius itaque lectarepetantur: ac ut cibos mansos ac probe liquefactos dimittimus, quo facilius digerantur: ita lectio non cruda, sed multa iteratione mollita, ac velut confecta sæpiusque perpensa, memoriæ tradatur.

tur. Sed an non natura, hoc est, summi Dei beneficium memoriae vis est? Fa-
 teor, & cuncti a summo Numine ea affla-
 ti sumus. Non aequè? Cultu effingatur: consvescat exercitiis; hoc obli-
 viosos memores reddet. Sit animus
 ceteris solutus curis, ac earum ideis va-
 cuus: affectus sileant, qui in suam fa-
 ctionem totam mentem rapiunt, ita nul-
 lam characterum impressionem renuet-
 mens. Et saepe menti immissa ad phan-
 tasmam revocentur, ac cum voluptate haec
 tunc memoriae redde: ita jucunde ejus
 usu fruetur, ac letitia quadam se laxans,
 simulacra rerum fidelius imbibet. Ad
 memoriam stabiliendam, non nihil opus
 pollicetur ipsa medicina & medici, ac
 secundum hos Marsilius Ficinus. Ari-
 stoteles libro de memoria, ostendit ob va-
 rias causas illam labefactari; vel, quia
 species rerum non suscipiuntur; vel, quia
 non detinentur: utroque enim opus est.
 Propterea mollem & stabilem a Summo
 Deo substantiam obtinuit cerebrum, ut
 molli-

mollitie rerum characteres admitteret, ut eos stabilitate retineret. Inde est quod agunt, memoriam firmari calido & sicco temperamento: calor enim modestus mollit cerebri substantiam; & siccitas eam stabilem reddit. Nam ex madido fluxoque cerebro simulacra rerum effluunt. his quærelis remediatur medicina. Sed inter cuncta confert perpetua vitæ sobrietas: nam crapula & ebrietas, ut ingenium hebetant, ita memoriam proorsus eluunt. Officit etiam tumultuaria diversorum voluminum lectio: ita in senibus multitudine rerum memoria exstinguitur. Præterea ordo in discendis rebus plurimum ad memoriam facit: imo Plato ordinem, memoriæ animam appellat. Quare in auctorum lectione, semper de ordinis filo, quod trahunt, solliciti sitis: cuncta enim quæ ordinem habent, εὐμνημόνευτα sunt. Cum ad Galenum ventum est, ejus scripta pedetentim, non saltuatim legantur: constanter, non fastidiose: ordine, non trans-

M

sulte-

sultorio modo. In primis sese offert Galeni liber, inscriptus Exhortatio ad artes; dein quoque medicus philosophus, & de sectis ad novicios, de optima secta, de constitutione medicina. Tunc anatome, dein de venarum, arteriarum, nervorum, matricis sectione. Postea libri de usibus partium, de naturalibus facultatibus, de placitis Hippocratis & Platonis, quod animi mores corporis temperiem sequuntur, de affectibus animi castigandis; an sanguis in arteriis, de odoratus instrumentis, de motu musculorum, de causis respirationis, de semine, de foetuum formatione. De elementis, de temperamentis, de medicamentorum facultatibus, de optima corporis constitutione, de optima habitudine, de inaequali intemperie: hi tres libelli ligantur inter secundum & tertium librum de temperamentis: κτὶ γέν κτὶ τόπος: vel legat hos postremo. De antidotis, euporista: de purgantium vi, quos, & quando: de prisana; de Theriaca ad
Pisa-

*Pisonem & ad Pamphilianum: sed hos
 doctissimus Julius Alexandrinus (quem
 hic sequimur) adulterinos falseque Ga-
 leno adscriptos demonstravit. Dein sunt
 libri de sanitatis natura, de morborum
 differentiis, de morborum causis, de
 symptomatum differentiis, deque horum
 causis, de plenitudine, de tumoribus
 præter naturam, de atra bile, de tremore
 & palpitatione, de tabe, de locis affectis,
 de febrium differentiis, de pulsibus, de
 spirandi difficultate, de pulsuum usu,
 de spirandi usu causisque: de morbi
 totius temporibus, de temporibus mor-
 borum, de crisiibus, de diebus judicia-
 riis, de typis, de prænotione, de digno-
 tione ex insomniis, quomodo depre-
 hendantur simulantes, se agrotare. Ars
 medica, de sanitate tueenda, methodus
 medendi, de facultatibus alimentorum,
 de cibis boni & mali succi, de attenu-
 ante diæta, de parva pila, de curatione
 per venæ sectionem, & contra Eras-
 stratum, de comitiali pueri affectu, Glau-*

conscripta ad Thrasybulum. Quantum ad commentaria Galeni ad Hippocratem. Signis adnumerari poterunt Prognostica & Prorrhetica: Curationi vero, de victus ratione acutorum, de articulis, de fracturis. Reliqui ejus Commentarii ad Hippocratem, veluti suorum scriptorum epitome sunt. Pragmatici ceteri, quos ante recensui, nonnunquam tangendi, ubi jam Hippocratis scriptis assuevisti, exacuendi palati gratia, cibi nimia bonitate langventis: sed id saltatim & frustulatim. Ita nec totum perlegemus Paulum Aëtium, nec Trallianum, aut Oribasium vel Rasem, neque Mesuem, nec Haliabhatem, Avenzoarem, vel Alsaharavium. Et ita cum ceteris agemus: nam eadem cuncta apud Græcos feliciter invenias. Actuarius fere totus legi poterit; & Avicenna, si restitutus esset; & Averrois scripta medica, modo id fiat cum judicio. Sed diceres, Arabes felici plenaque manu remedia jucunda ac facilia fundunt. Ita est:

est: sed ea pauca, quæ non apud Græcos. At esto! sint ab illis! instrumenta aucta: sed non in cithara bene pulsandi ars est, quamvis sine ea non ludat citharædus. Arabes ex Græcia colonias duxere: sed frustra quæras apud hos, quod non apud Hippocratem & ejus enarratorem Galenum invenias. Laudo suppellectilem remediorum promptam paratamque; & utinam ut Dædalo sua, & Vulcano tripodes ceteraque animata omnia, jussa adessent; vel potius per se ipsa, quamprimum sui opus esse scirent, ad opus accederent, ac id (quod jam *Φλυαεΐα* quorundam sibi persuadet) conficerent ultro, quod nos cum delectu. Delectu magis militum, quam innumeris copiis, & iis veteranis potius, quam tyronibus ingentia bella conficiuntur: Ita nos seligemus ex cunctis optima & usu firmata; his stabimus. Veteres illi pictores nobilissimi, quatuor tantum coloribus tam eleganter pinxere. nec excludimus seram etatem, quæ coloribus

M 3

quid

quid adjecit. Ita veterana remedia extollimus, non relegamus nova, quae felicitia in opus: quoniam pomeria agri medici lubenter proferemus. Commoditas hinc fiet major: sed artem non variat instrumentum. Ars perpetuo possedit tantum roboris & venustatis, quantum satis cultui est. Hoc semper artis fuit, artis modum loco adhibuisse. Mutandorum remediorum nunquam meta erit: sed nisi ars finem suum accipiat, desinet esse ars: nam perfecte facere promittit. Sed illa habitum habet in intellectu, faciendarum cum ratione rerum. Hac facili, attamen efficaci, remediorum copia instructa, tanquam Macedonica phalange, audacter cum morbis concurrat, tum quia remedia nomina nondum dederunt usui, nec sacramento adhuc huic militia sacra, excludis de cohorte; nisi praclaris editis facinoribus gloria splendeant, suumque genus certis notis aperuerint. Non alenda copia iucris: paucitati
ope-

operosa præstat confidere. Sit tamen
 justus exercitus, & bene notus tibi, bene-
 que instructus. Excute ergo lascivien-
 tem varietatem, tanquam inutilem &
 imbellem, copia, quantum usus capit,
 suffecerit. Contende tu potius ad artis
 penetralia, ubi arcana rerum cognitio,
 ut his paucis & fortibus paratisque,
ἔκαστω loco & tempore utaris. Vete-
 rum cum tam multiplici rerum varietati
 memoria par esse nequeat, arte eam
 iuvabimus; locosque communes fabri-
 cabimur; quibus, ut certis thecis, me-
 moria egregie digna inferamus: ut cum
 opus fuerit, tanquam ex divite penu,
 illico promere has opes possitis. Age
 cum Lucretio, floriferis ut apes in salti-
 bus omnia libant. Omnia nos itidem
 decerpimus aurea dicta. Poterunt loci
 hac idea effingi: Acipiat pagina frons
 quæque trium locorum titulos, juxta
 positos. tergus vero folii nudum sit
 ab inscriptione, quo nova charta sem-
 per addi possit. Volumen hoc char-

taceum contineat septem vel octo libros chartæ. Cuncta itaque varietates his locis inferantur, & difficiles decisiones: nam perenni inscriptione memoria firmabitur; & si quid exciderit, facili via revocabitur, cum sit ad manus & in mente is locus, unde petas. Sed non cuncta, quæ legitis, locis importabitis, sed ea, quæ maxime memoratu digna, & raro obvia, de quibus videberis periclitari, ne tibi excidant. Et totarum historiarum capita tribus, ut ajunt, verbis tantum, cum numeris annotentur in locis, ut scias, a quo auctore, cum usus erit, repetas, & in ipso auctore, prænotata te in locos retulisse, ut si postea locum petas, illico adsit oculis; & ne iterum, si evolvatur denuo a te auctor, is locus inscribatur. Sed nonnunquam quædam ancipiti significatione sese offerunt, ut nescias, in locos si referas, unde recte repetas: propterea consulo, ut etiam Alphabetarii loci alii struantur, quo, inde facilius quæ peti posse videntur,

eoreponantur. Sed priores etiam jam
 dicti loci indice egent. Sed cautio ad-
 sit, ne nimium his locis fidatis, indeque
 memoria inculta perdatur, non enim
 satis est in scriptis rem habere, sed memo-
 ria una inscribi debet. Hac serie inscri-
 ptiones vel tituli locorum poni poterunt.
 Deus remediorum, curationis, & sanatio-
 nis auctor. Per quos homines usibus
 humanis medicina illata fuerit, de aucto-
 ribus medicis, & de medicinae origine.
 Clinice & Jarraleptice; & quando
 primum. Vicia medicinae & medico-
 rum. Sectæ medica: dogmatica, me-
 thodica, empirica & Paracelsica; So-
 phistica & sophista. Dignitas medici-
 nae, laus ejus, & premia medicorum.
 Quales medici esse debeant corpore &
 animo, ministri, finis medicinae, obje-
 ctum medicinae ejus partes, officium me-
 dici. De natura, quæ ad medicinam
 attinet, discrimen physici & medici, de
 elementis. Quid elementum, & quo
 modo differat a principio: ejus ma-

teria & forma. Quot elementa, ignis, aer, aqua, terra. Formales differentia elementorum. Mistione elementorum ut fiant corpora, formarum in mistione origo. Proprietates, & effectus elementorum. Qualitates ex elementis ortae elementorum situs. Quid mixtio, & ejus cause. in misto elementorum substantia. An elementa in mixtis secundum suas formas, an secundum potentiam suam. Elementorum contemplatio quam utilitatem adferat medico. De temperamentis, & iis, quae a temperamentis sunt. Quid sit temperamentum. Quid differat a calido innato. Temperamentorum origo. Homo omnium animalium temperatissimus. Partium similarium & dissimilarium vis. Temperamentorum differentia quot & quales: Ad pondus, & de Pulchritudine: ad justitiam. Signa temperamentorum. Partium singularum temperies. Calidum, frigidum, humidum, siccum, quot modis aliquid di-

ca-

catur. An calidum elementare in omni
 vivente excedat. *Ætatum tempera-*
menta & differentia: infantia, puber-
tas, adolescentia, juvenus, virilis ætas,
senium duplex. An juvenum & puero-
rum idem sit calor. Anni temporum
temperies, ver an temperatum, æstas,
hyems, autumnus. Regionum temper-
ries. An sub æquatore temperatissi-
ma regio. Qualitates secundæ: Co-
lor quid, & ejus differentia & cause.
Odor, & ejus differentia causeque. Sa-
por, insipidus, acidus, acerbus, au-
sterus, adstringens, dulcis, amarus, sal-
sus, acris. Tactiles qualitates: mol-
le, densum, grave. Utilitas quæ ex no-
titia temperamentorum. Cutis tem-
perata. Partes calidæ, frigidæ, humi-
dæ, sicca. De humoribus: quid humor,
quot, quales, primi, secundarii, ex-
crementitii, alimentarii: quomodo
& unde fiant: duo excrementa humo-
rum: Sanguis: Pituita, dulcis, salsa,
acida, vitrea, gypsea, tenuis, crassa; si-

gnae ejus. *De* bile, vitellina, porracea, eruginosa, glastea, flava. *De* melancholia, & ejus differentiis; signa atræ bilis. *U*sus humorum: fibra sanguinis, copia morum, mutatio humorum. *I*chor humorum; & signa cujusvis. *M*orus humorum. *U*tilitas doctrine humorum. *D*e semine, & quid semen, utriusque sexus semen. *A*n semen ut opifex, an ut materia fœtuiserviat: semen mulieris. *C*ausa & origo seminis testium vis, sanguis menstruus quid, & ejus origo. *C*onceptio, instrumenta procreationis, gestatio & motus fœtus, membrana fœtus: hepar num ante eor procreetur: signa maris & fœmine: partus, supersœtatio, fœtus tempora, septimestris, &c. abortus, fœtus mortuus. *S*imilitudo filiorum cum parentibus, & physiognomonica. *M*onstra, mola, androgyni: fœminarum in mares mutatio. *U*tilitas cognitionis seminis & materni sanguinis: sterilitatis causa. *A*natome: an unum tantum princeps

ceps membrum: Cur seminales partes
 sectæ non regignantur. Caput, cere-
 brum, frons, partes caput vestientes,
 partes in capite contentæ: partes a cere-
 bro ortæ, partes cerebro assistentes, ocu-
 li: quomodo fiat visio: lacrymæ: au-
 res, nares, os, muscoli, ligamenta.
 Thoracis costæ, sternon, muscoli, mam-
 mæ, lactis procreatio, diaphragma, tu-
 nica costas cingens. Partes quæ in tho-
 race continentur, cor, &c. aspera arte-
 ria, lingua, sermo ut fiat. Ventris in-
 ferioris, umbilicus, & continentis
 partes: contentæ, ventriculus, &c. me-
 senterium, hepar, fel, ien. Partes ab
 hepate ortæ: partes serum attrahen-
 tes & suscipientes, renes, vesica, &c.
 Partes procreationi dicatæ, testes, para-
 stata, &c. uterus. Consensus uteri &
 mammarum. De manus partibus &
 structura, de crure, ossium structura.
 Calidum innatum, & spiritus, quid sit,
 & causa ejus, effectus: præstantia;
 quotuplex; mutatio ejus. Spiritus

tus quid, & quot: naturalis, vitalis:
 humidum primigenium. De anima
 facultatibus: & earum actionibus: quid
 anima, & quot: quid facultas anima:
 procreatrix, nutrix, attractrix, reten-
 trix, excretrix; nutritio, auctio, coctio,
 fames, excrementa. Sentientis anima
 facultates, visus, auditus, olfactus,
 gustus, & tactus, sensus communis,
 phantasia, cogitatio, memoria, motus,
 appetitus, vitalis vis. De sanitate tuen-
 da. Quid sanitas. signa temperierum
 totius: signa cerebri temperati, & intem-
 perati: pilorum causæ variorum: ocu-
 lorum temperaturum varia signa: pul-
 monis temperatura notæ, hepatis, ven-
 triculi, testium. Aëris qualitas varia,
 regionum varietas, ventorum vis: anni
 tempora. Cibi boni vel mali, medi-
 camentosi: victus puerperarum, victus
 melancholicorum, &c. Quantitas
 cibi; modus utendi. Consuetudo:
 cœnandum an prandendum liberalius:
 occasio cibandi. Potus, aqua, vinum,
 cere-

cerevisia: mulsæ, quantitas potus, ebrietas. Balnea, dulcia, thermanum, modus eorum, æreum. Alvi dejectio, urina, sudor, vomitus, mensium & hæmorrhoidum profluvium, venus. motus & quies: frictiones. animi motus. Semina cerealia, triticum, siligo &c. Panis & placenta, pultes & polenta, legumina, fructus, alimenta ex herbis. Quadrupes, lacricinia. Aves, pisces, succi, condimenta. Differentia & causa morborum, quid morbus, genera morborum, intemperies: manifesti, occulti, venenati, contagiosi: organici: solutio continui: primarii, per sympathiam simplices, compositi; acuti, longi, &c. Causa morborum, agnata, antecedens, continens, externa. Fascinum, philtrea, incantationes. Signa morborum; & quid signum, pathognomonicum, epigenomenon, & epiphenomenon. In excrementis, actione lesa, qualitate mutata, doloris idæa, situs. Differentia & causa

causæ symptomatum: quid symptoma.
In motu; tremor, rigor, horror, tussis,
sternutamentum, oscitatio, pandicula-
tio, palpitatio, ructus, singultus, vo-
mitus, nausea: stridor dentium. Le-
sio actionis principis cerebri; ut phanta-
sia, cogitationis, memoria, vigilia, so-
mnus, naturalis facultatis, ut attractio
&c. Qualitatis mutata, visibilis, &c.
dolor. Excrementorum symptomata,
in substantia, qualitate, copia, tempo-
re, & excernendi modo. Prognostica.
Quid signum prognosticum. Signa
cruditatis & coctionis. Signa mortis
vel salutis, & quæ ad melius & deterius:
signa quæ ad speciem & ad tempus
crisis apparent. Tempus morbi: quid
principium, augmentum, vigor, de-
clinatio. Paroxysmus, periodus. Pro-
gnosces in urina, deiectione, sуре, ex-
pectorato, mensuris, vomitu, hamor-
rhagia, pure. Crisis quid, crisis bo-
na, mala, fida & quando futura. Die-
rum decretoriorum natura & cause, unde
certius

sertus natura in his ordo. Luna causa
 adjuvans. *Qui dies decretorii. dies
 sextus: & singulorum dierum vires. Cri-
 ses singulorum morborum. Septimana-
 rum ratio. Abscessus. Dies & hora
 mortis. Quo affectu quisque peribit.*
*De pulsuum significatione, quid pulsus:
 Diastole, systole: duplex in pulsu quies.
 differentia pulsuum. De respiratione,
 quid sit, unde fiat: inspiratio, expiratio,
 usus ejus: differentia varia. Urina
 quid significet, quid sit: ut fiat urina.
 ejus colores, substantia, quantitas, con-
 tenta urinarum, enaorema, hyposta-
 sis, spuma, pinguedo, innatantia cor-
 pora &c. Qualitas urine, odor. unde
 varia urina; ut ex atate, somno, cibo
 &c. De febribus heclicis, ephemeris,
 synochis, putridis, continuis, intermit-
 tentibus, quartana, &c. Morbi par-
 tium, capitis, thoracis, ventris, ar-
 tuum. Victus ratio in morbis ser-
 vanda. De natura medicamentorum.
 Quid pharmacum; unde eorum vires:*

ut in actum ducantur a nostro calore, prima eorum qualitates, & secunda sapores, &c. Purgantia, vomitoria, sudorifica, urinaria: partibus peculiaribus, antipharmaca, venena. Delectus remediorum, quando quaeque colligenda: radices, flores, semina, succi, lacryma. Preparantia: corrigentia: menses aucentia, obstruentia, aperientia, &c. Externa, repellentia, emplastica, anodyna, narcotica, emollientia, attenuantia, trahentia, discutientia, maturantia, pustulas & vesicas concitantia. De compositione medicamentorum: de ejus utilitate & necessitate: basis, Coctio remediorum, lavatio, vestitio, tritura, infusio, nutritio, mollitio: metallica remedia, & Alchemica. Adjuvantia remedia. Pondera & mensurae: Sirupi &c. Methodus medendi. De chirurgia & chirurgo, ejusque officio. Venenorum natura: ab iis praecautio. Vita num prorogari queat medicina. cur alii aliis longioris vite.

Mors,

Mors, ejus causæ & necessitas. senes cur facile moriantur. Mortis hora an prædici possit. Ægri deplorati sæpe servantur. Semina amplissimum ad medicum campum habetis: vos in messem excolite. Qui velit, hæc latius ex Institutionibus Medicis & Methodo medendi (nam inde profecta sunt) pandere poterit: aut (ut varia ingenia sunt) arctius contrahere. Sunt qui brevissimos velint locos ad praxin. Hi serie hæc transigant: In primis ponent morborum definitiones, dein causas cujusque morbi: signa unde noscatur quod sit talis morbus: Signa differentium causarum ejus mali, hoc est, differentia propria causarum ut noscantur: differentia etiam communes. Indicationes curativa: prognosis num liceat satisfacere indicationibus. Preservatio, curatio, chirurgia; Pharmacia, lenientia, preparantia, purgantia universalis, & peculiaris: topica: dieta: empirica.

CAP.